De windhandel, of Bubbles compagnien

Gijsbert Tijssens

bron
Gijsbert Tijssens, *De windhandel, of Bubbles compagnien*. Bombario, z.p. 1720

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/tijs003wind01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

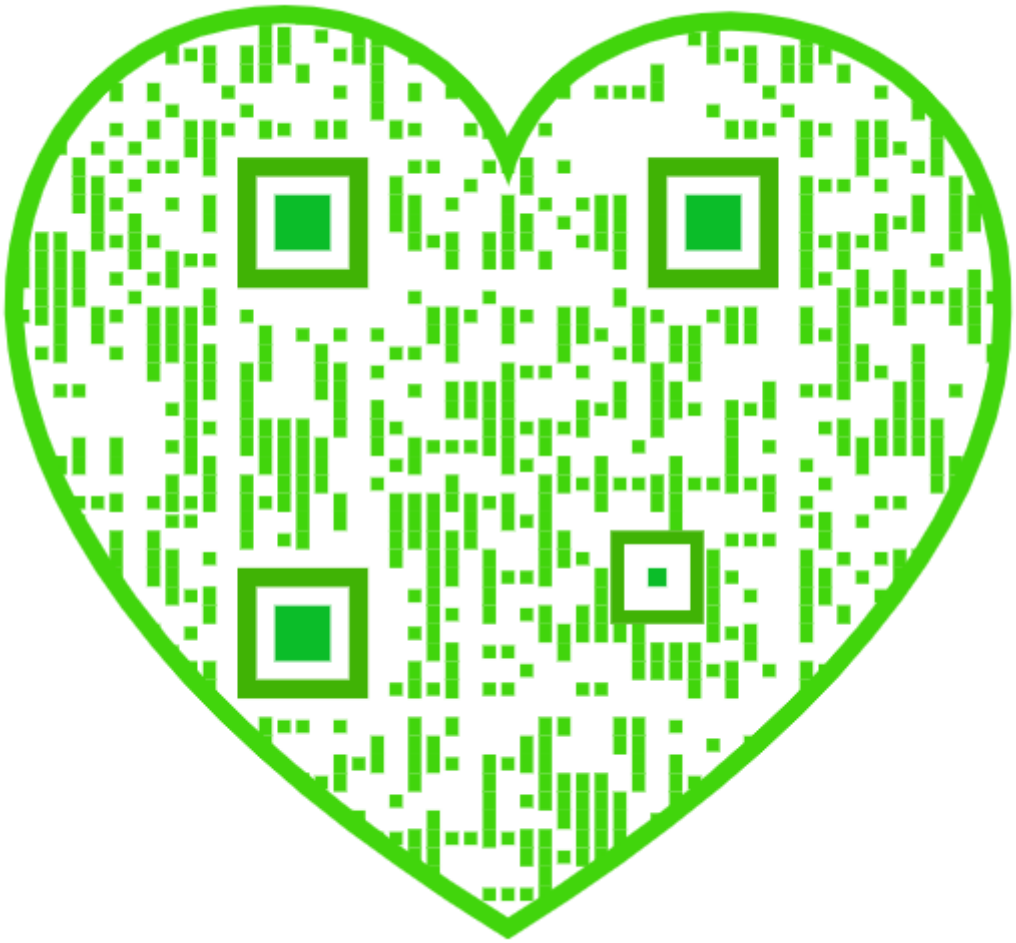

Op den tytel.

Dus maald hier de Etskunst Quinquenpoix,
Prop vol van winderige Bázen,
Die door hun schreeuwen, roepen, rázen,
Wie op de Zuid-zé? hier; waar zo?
Den Windgod pógen te verschrikkén,
Tot dat die met een storm drie vier,
Hun geld verwiszeld in papier,
Waar aan dat zy in 't end verstikken;
Nog voeld Heer Windvang om den wind
Van Snoever zig de lenden méten,
Dog dat 's den misslag dank te wéten,
Waar door Heer Windvang zig verzind,
Maar neen; hy heeft zig niet verzonnen;
Want die om Wind zyn Geld verbruit,
En krygt voor 't Geld den Wind tot buit,
Heeft 't geen hy hebben wow gewonnen;
Daar Edeling aan d' and'ren kant
Wingaren doet in schyn geloven.
Dat hy het alles gaat te boven
Want aan de Bubbles bied de hand,
En ziet daar door het uur geboren,
't Geen van zyn lyden maakt een end'
Gints schreeuwd men weêr, Hei Purmerent!
Enkhuizen, Alkmaar, Dordregt, Horen,
Hier hebje winst nooit geen verlies.
Wie doet Zwol, op Harlingen?
De tyd is kort, niet lang te dingen.
Wie doet in déze Compagnies?
Ik, zeid Merkuur, die wel durf zwéren
Dat zo 'k niet haast wil beed'len gaan,
Meê moet tot gekheid overslaan!
Daarom verkoor ik déze kléren,
En Molentjes en Briefjes om
u onverwagt eens te verrassen,
Wy zullen by elkaâr wel passen,
'k Zeg u als Broeders wellekom;
En de Aap, die gy my ziet verzellen,
Blaast Wind, en uit dien wind komt niet,
Hoe naauw dat gy het ook beziet,
Als Bubbelende Water bellen.

DE
WINDHANDEL, OF
Bubbels Compagnien.
Blyspel.
GEDRUKT in QUINQUENPOIX,
by BOMBARIO.

Aan den lézer.

Nademaal ik met verwondering gezien heb, dat men op de Biljetten van den Schouwburg gezet heeft, dat de Auteur geen QUINQUENPOIX voor de zyne erkent als, die met Privilegie gedrukt en gespeeld is; diend déze om ieder een te doen wéten, dat ik myn WINDHANDEL nooit gedagt heb voor zyn Quinquenpoix uit te géven, en, dat ik toen 't myne reeds voltrokken waar nog nooit iets van 't zyne had gehoord, als alléniglyk den Naam van Quinquenpoix; ook zal de lézer ligtelyk zien, die déze twé stukken tegen elkander vergelykt, dat het

myne, het héle beloop van 't Spel door, geen overeenkomst, met dat van den Heer Langendyk heeft, en dat men by gevolg my onschuldig poogd aan te vryven, als of 't myne een naarvolging van zyn Quinquenpoix was; en hoewel ik my gewillig de geringste van onze hedendaagse Tóneel-poëeten erken, zal ik dog nooit iets uitgéven voor 't myne, dan 't geen 't myne is. En dat my eenige durven naargéven, als of ik van den Drukker met geld daar toe zou gekogt zyn, is een lastering, die ik my niet verwaardig te beantwoorden. Dit hebbe ik nodig geägt aan alle Liefhebbers der Tóneel-poëezy, die beide de stukken gelézen hebben, by dézen twéden Druk, die met een Tytelplaatje, en door een Liefhebber met een

Muzykstukje vermeerderd is, te doen wéten; en dat ik het géne, dat men op den Naam van *Quinquenpoix Bombario of de Windnegotie* naargedrukt en by den weggeroepen heeft, geenzints voor 't myne erken, wyl zulks buiten myn wil en wéten, door eigen Baatzugtigheid geschied is.

Vaar wel

Vertóners.

WINGAREN, Vader van Klarice.
KLARICE, Dogter van Wingaren.
EDELING, Minnaar van Klarice.
WINDVANG, Médeminnaar van Edeling, en Actieonist.
SCHOONPRAAT, Makelaar.
TROUWHART, Vrind van Edeling.
HOOPRYK. } Actionisten.
SNOEVER. } Actionisten.
TWISTGRAAG. } Actionisten.
WAAGHALS. } Actionisten.
LEVI, } Twé Smoussen. } Actionisten.
JOSEPH, } Twé Smoussen. } Actionisten.
HANS, een Duitsser.
KATRYN, Meid van Wingaren.
JOB, } Twé Boeren.
JAAP, } Twé Boeren.
PIETER, Knegt van Quinquenpoix.

Het Spel begint tegen den Avond, en eindigd in den volgenden Morgen.

Het eerste en laaste Bedryf speeld voor 't Huis van Wingaren, en het twéde in Quinquenpoix.

De windhandel of Bubbles compagnien.
Blyspel.

Eerste bedryf.

Eerste tóneel.

WINGAREN, SCHOONPRAAT.

WINGAREN.
Neen zeg ik u nog eens, wil my de kop niet bréken.

SCHOONPRAAT.
Maar Heer!

WINGAREN.
Maar 't is vergeefs, hier baat geen tegenspréken.
'k Verkoop myn Acties tot dien prys niet, neen, ô neen,
Gy moet op Horen nu al vry wat meêr besteên
Als zeven en drie kwart, neen, zeker 't zal niet lukken.
Hoe na dagt jei me een veer hier uit de staart te plukken?
Neen Schoonpraat, praat jei ook zo schoon gelyk je wilt,
Tot zeven en drie kwart is hier je tyd verspild.

SCHOONPRAAT.
Maar Heer, bedenk eens regt, hoe ligt die kunnen dálen.

WINGAREN.
Wat dálen? 'k meen daar nog een plokjen uit te hálen,
Ten minsten van een twé drie Tonnegoudssen, maar
Schoonpraat, om dat je my hebt dienst gedaan; zie daar,
'k Zal ze u tot negen en een vierde nog verkópen.

SCHOONPRAAT.
Myn Heer, dat is te veel, ik durf niet hóger lópen
Als 't geen ik heb gezeid.

WINGAREN.
Ga dan maar aanstond
Nu zul je ze in 't geheel niet hebben, want ik meen
U dienst te doen, maar nu zal ik ze zelver houwen.

SCHOONPRAAT.
'k Verzeker u myn Heer het zal u noch berouwen.
Maar nu op Muiden?

WINGAREN.
'k Weet niet waar gy my naar vraagt,
Daar ik nog zelf niet weet, hoe veel de zom bedraagt,
Die 'k in deez' Compagnie zal op myn reek'ning krygen;
Dies moogt gy voor deez' tyd nog wel van Muiden zwygen.

SCHOONPRAAT.
Wel nu uwe Acties op de Zuidzé?

WINGAREN.
Zagt; zwyg stil!
Wyl ik in 't minst' niet van die Acties hóren wil.

SCHOONPRAAT.
Hoe dat myn Heer? hebt gy zo veel daar by verlóren?

WINGAREN.
Verlóren? op dat woord stop ik terstont myne ooren;
Spreek my van geen verlies, neen, 'k meen daar by een schat
Te winnen, groter als een Koning ooit bezat,

Want déze Compagnie is 't roompje van al de and'ren,
Die puft de Companies van Holland met elkand'ren;
Weg Haarlem, Leiden, Delft, Haag, Edam, Purmerent,
Enkhuyzen, Horen, weg, ze komen niet omtrent
De Zuidzé Compagnie. wie durft ons hier belóven
Om Salomons Orphier van al zyn goud te ontróven?
Want schoon dat landt voor lang verlóren wierd geagt,
Het word door de Engelzen nu weêr in 't ligt gebragt.
Wat dunkt u, als wy eens zo'n twé drie honderd schépen,
Prop vol van goud gelaân zie in de havens slépen,
Wat intrest dat ons geld zal géven? op het minst.
Voor elk pond stérelings een honderd ponden winst.
Vraag my niet wat ik heb verloren, maar zal winnen,
Want spreekje 't woord verlies nog ééns, het zal myn zinnen
Haast krenken, dat ik u nog zo onnozel vint,
Dat gy vraagt wat ik heb verlóren, daar elk wint.

SCHOONPRAAT.
Behalven die daar by verliezen.

WINGAREN.
't Kan niet wézen,
Of 't moeten Ezels zyn, als gy zyt, die door 't vrézen'
Hunne Acties ruukeloos verkópen, maar dat is
Tot daar toe, ik voor my ik houw de winst gewis.

SCHOONPRAAT.
Myn Heer ik gun 't u; maar wilt gy me uwe Acties langen
Tot zeven en drie kwart; zo zal ik die ontfangen.

WINGAREN.
Neen zeg ik u nog eens.

SCHOONPRAAT.
'k Ben dan uw Dienaar Heer.

Twéde tóneel.

WINGAREN, *alleen.*
WAt is dat smagt'rig volk geweldig in de weer,
Om my myne Acties tot een beuzeling te ontwringen,
Maar ik meen die Monsieurs wel anders haast te dwingen;
Zy zullen blyd zyn, om van zeven en drie kwart
Nog eens tot twintig toe te kómen, want ik tart
Al de Actionisten met myn Acties styf te houwen.

Derde tóneel.

WINDVANG, WINGAREN.

WINDVANG.
MYn Heer! ter goeder uur dat ik u mag aanschouwen!
'k Waar zo van méning om naar uwent toe te gaan,
Want schoon ik gróte winst met de Acties heb gedaan,
En denk nog meêr te doen, vind ik my heel verlégen,
Want uwe Dogter staat uw keur, myn liefde tegen.
Het schynt zy heeft haar hart aan iemant reeds verpand,
En wyst myn trouwe min afkérig van de hand;
Dit is de reden daar ik u af dagt te spréken,
Wyl háre afkérigheid aan my te klaar gebléken
Myn zinnen zo ontsteld, dat 'k niet weet waar of hoe
My heen te wenden, en nog minder wat ik doe,
Zo dat ik waar'lyk vrees, dat ik my zal verkniezen,
En door dofgeestigheid, in plaats van winst, verliezen,
't Geen reeds al is geschied; want gist'ren avond kwam
Ik van uw Dogter, en ging aanstonds naar den dam,
Daar ik gevraagt wierd door één van de Actionisten,

Hoe veel op Utrecht? ik die toen my zelf vergisten,
Wyl my Klarices min zo vast lag in het hoofd,
Heb die hem, in den dut, tot tien percent geloofd.
't Was aanstonds: houw uw woord; 'k ga een Notaris hálen,
En wil u daad'lyk in gerede munt betalen.
Ik, die hier op als uit een droom ontwaakte, kreeg
De koorts haast op het lyf, te meêr, toen ik ter deeg
Bedagt, hoe ik de winst, die 'k reeds had in myn handen,
Zo onbedagt, helaas! en ruuk'loos bragt te schanden;
Foei! dat ik daar zo onvoorzigtig ben geweest,
't Herdenken doet de spyt weêr léven in myn geest,
Want die van Utrecht zyn tot veertig reeds gerézen;
Dies naar myn rekening zal myn verlies nu wézen
Drie honderd guldens, op elke Actie, en dat is
Op zeven Acties ruim twé duizend gulden: 'k mis
Myn zinnen, wyl ik nu nog 't schempen toe moet hóren,
Daar 'k door uw Dogter heb myn schóne geld verlóren.

WINGAREN.
Dat is my leed; maar ik beloof u, dat voortaan
Uw min veel beter en voordéliger zal gaan,
Wyl ik deez' middag haar nog heb op 't strengst' geboden,
Dat zy u, die haar komt tot wederliefde nóden,
Zal minzaam en beleefd ontfangen, gants geen schyn
Van tegen zin aan u doen blyken.

WINDVANG.
't Kan wel zyn
Dat gy 't haar hebt belast, maar dog ben ik vol vrézen,
Dat zy in dit gebod zal ongehoorzaam wézen.
Vooral, zo ze Edeling, die staâg uw huis bespied,
Het alderminste woord kan spréken; ja maar ziet.
Want naar ik daag'lyks hoor van ieder een getuigen,
Zal zy haar hart nooit tot géne and're liefde buigen,

Zo lang zy in 't geheim elkanderen verstaan,
En ik zie my vast dag op dag van haar versmaân,
Waar door ik zelf naâuw weet wat ik moet doen of laten;
Dies zo gy wilt dat zy my voortaan niet zal háten,
Maak dat zy Edeling, of hy haar, nimmer ziet,
Want buiten dat, ik zie myn min eerlang tot niet,
En tevens met uw last moetwilliglyk vertréden.

WINGAREN.
Wel, om u te voldoen, en om u alle reden
Van klagten te gelyk te ontnémen: Ga ter zy,
Wyl ik Klarice zal doen komen hier by my,
Dan zult gy hóren hoe ik haar zal overhálen,
Wyl 't haar mishaagd uw min met weêrmin te betálen;
'k Zal haar verbieden, om haar Minnaar nooit te zien,
Of zo zulks mogt ter sluik en heimelyk geschiên,
En dat ik zelfs maar ééns het kan te wéten komen,
Dat zy myne ongenade als Vader heeft te schrómen;
En als ik haar verlaat met een verstoord gemoed,
Maak dat gy haar dan met eerbiedigheid begroet
Gelyk een Minnaar past. Gy zult door uw gebeden;
Daar zy myn wil nu kent, haar ligtlyk overreden,
Om u met wedermin te ontfangen.

WINDVANG.
'k Ben te vreên.

WINGAREN.
't Is wel, vertrek, en laat my hier by haar alleen.

Vierde tóneel.

WINGAREN, KATRYN.

WINGAREN.
KAtryn.

KATRYN.
Myn Heer.

WINGAREN.
Doe hier terstont myn Dogter komen.

KATRYN.
't Is wel myn Heer.

WINGAREN.
Ik moet dat kleutertje eens betòmen.
In 't opzet van haar min, wat of zy ook wel denkt,
Daar zy een eerlyk man niets dan háre afkeer schenkt,
Om al haar zinnen op dat Jonkertje te leggen.

Vyfde tóneel.

WINGAREN, KLARICE.

KLARICE.
WAt is 'er van uw dienst, Papa?

WINGAREN.
Ik zal 't u zeggen.
Gy weet, hoe 'k u voorlang, het huuw'lyk voordroeg van
Heer Windvang, die zyn trouw u aanbiet; 't is een man
Die Krezus schat eerlang door zynen Actiehandel
Bezitten zal, en gy kunt geenzints aan zyn wandel,

Of léven, of gedrag u stóren; wyl elk een
Hem agt, als ik, hier in ver boven het gemeen,
En nogtans naar het schynt kan hy u niet behágen.

KLARICE.
Met reden, wyl ik my moet over hem beklagen.
Dat hy gestadig van zyn Actiehandel spreekt,
En my het hoofd vermoeid, en zelfs de harszens breekt,
Met uit te pluizen waar hy intrest by kan vinden.
Dan 's 't, in Zwol, daar heb ik ongeméne vrinden;
'k Hoop door hun gunst de helft van déze Compagnie
Voor my te hebben, en dan weet ik wis, ja 'k zie
Alreeds een Kapitaal op 't Kapitaal gewonnen,
Dies zal ik als een Prins u maintineren konnen:
'k Kogt gist'ren avond nog tien Acties op Edam,
En zonder dat ik 't minste kwartje hoger kwam
Als één percent, daar ik gerustelyk durf hópen,
Dat in twé wéken, die tot twintig zullen lópen;
Dan win ik kosteloos zo'n negentien percent,
Geen Actiehand'laar komt in gaauwheid my omtrent.
't Is of hy God Merkuur zyn vleugels heeft bekómen,
Of voor Postlóper van Jupyn is aangenómen
Zo zwerfd zyn woest gesprek van de een naar de and're stad,
Nu is hy hier, dan daar, dan ginter weer, zo dat
Hy zelfs op éénen tyd schynt over al te wézen:
Hy tragt vergeefs, wil hy me op déze wys belézen
En zo hy nog den pligt der minn ry niet weet,
Hy leerd dien dan van my: het is een Juffer leed
Als zy haar tyd moet met zo'n slegt discours passéren,
Voor al, als iemand wil dat wy hem admiréren
Als Minnaar, neen dan past een and're zamenspraak.
Een Minnaar tragt alleen zyn blydschap en vermaak
Voor 't byzyn van die geen, die hy bemind, te tónen;
Hy smeekt en vleid en bid dat zy hem wil belónen.
Met weêrgunst, wyl zyn hart haar aanbied, en alleen
Haar de offerhande doet van zyn genegenheên;

Maar Windvang, dien gy my zo vaak hebt voorgedragen,
Waand, naar ik merk, my door zyn Acties te behagen;
Dog de ingebeelde schat, dien hem zyn hoopbeloofd,
Raakt my niet eens aan 't hart, maar stoot hem voor het hoofd.

WINGAREN.
Ik hoor my stom en doof, hoe kun je 't zo verzinnen?
Neen, gy moet Edeling, dat Jonkertje beminnen,
Dat Popje van 't Zallet, die al zyn schónen tyd
Met Amourettes, en galanterie verslyt,
Die 't dwaasheid noemd zyn hoofd met Koopmanschap te bréken;
Dog ik gebiede u hem voortaan niet meêr te spréken,
Het is een Lanterfant, een Weetniet, die in 't minst'
Van d'Actiehandel weet, of tragt om door de winst,
Die zulk een Koopmanschap voor zekerlyk moet géven,
Te zyn in top van staat, en schat, en eer verhéven.
Maak door geen tegenspraak te tergen myn geduld,
Wyl gy Heer Windvang tot uw Man ontfangen zult.
Gy ziet hoe ver ik voor u welzyn ben genegen,
En gy zyt in dit punt u eigen zelve tegen.

KLARICE.
Papa, dewyl gy my myn vryë keur ontzeid,
Ten minsten, dwing my niet in myn genegenheid;
Heer Windvang zal my tog oneindiglyk mishagen;
Dat hy zyn min vry aan een Juffer op gaat dragen,
Die hem om de Acties kan beminnen, ik voor my
Kan niet besluiten tot die blinde slaverny,
Om in dit wigtig punt gehoorzaamheid te tónen.
Papa zal zo ik hoop myn vry gesprek verschónen.

WINGAREN.
Maar dat gesprek dunkt my al vry wat vry, maar weet
Dat al uwe uitvlugt hier maar vrugt'loos is besteet,

Dewyl ik wil, dat gy zult met Heer Windvang trouwen,
En Edeling op myn gebod nooit weêr aanschouwen.

Zesde tóneel.

KLARICE, ***alleen.***
HElaas! myn waarde Lief! myn Edeling! moet ik
Uw byzyn vlugten, om dien geen, daar ik voor schrik
Gelyk myn Egtgenoot te ontfangen? wréde Vader!
Maar 'k zie Heer Windvang komt, om my te plágen, nader,
Nu wagt ik weêr een storm van Acties, met veel meêr
Getal, als ooit het nat des regens viel ter neêr.

Zevende toneel.

WINDVANG, KLARICE.

WINDVANG.
MEjuffer, is 't my vry dat ik u mag genáken,
Om u de grootheid van de min, die my doet bláken
Te ontdekken? Ach! die min, die reeds van nu af aan,
Door haar vertérend vuur my komt zo duur te staan!
Wyl my die liefde reets twé duizend gulden koste.

KLARICE.
Dan was het tyd myn Heer dat gy u eens verloste
Van zulk een kost'lyk vuur, 't geen zelfs uw geld verteerd;
Dog waar toe is dat in uw liefde gespendeerd?
Of legt gy toe om my met giften 't hart te ráken?
Zo zult gy zekerlyk uw reek'ning kwalyk máken;
Want giften van een hand te ontfangen, daar voor af
Het geld reeds word beklaagd, dat is my veel te laf.
Ook buiten dit, kan my uw géven niet behágen.

WINDVANG.
Me-Juffer gy hebt nog geen reden om te klágen;
Gy vreesd vergeefs dat ik dat geld heb aangeleid,
Om u door een prezent myn ziels genegenheid
Te tónen, zulk verlies zou my het hart bekóren,
Maar 't geen my spyt. Ik heb 't uyt Creveceur verlóren.

KLARICE.
Dan is het best myn Heer, dat gy de min verlaat,
Wyl die, door 't Creveceur, is strydig met den staat
Van d'Actiehandel, en gy zult my zeer behágen,
Indien gy aflaat met uw min my meêr te plágen.

WINDVANG.
Helaas! word dan myn min zo trouw, zo teêr verägt!
Daar ik tot uw geluk, naar uw bezitting tragt;
Gy zult, indien gy wilt, myn trouwe min ontfangen,
U zelf, en my met u, doen 't grootst geluk erlangen;
Gy zult in Rykdom, staat, en eer al 't Jufferschap
Te boven stréven, en gezéten op den trap
Van weelde en overvloed, al wat u lust, genieten,
En 't zal my, mag ik u bezitten, nooit verdrieten,
Het halve Kapitaal, 't geen my myn hoop voorspeld,
Op te off'ren tot uw vreugd, want de overvloed van geld
Maakt staâg vernoeging in twé Jeugdige Egtgenóten.
Of poogd gy myn geluk allénig om te stóten,
Door my u wedermin te weig'ren, en uw haat
Te schenken? want schoon ik een Koningklyken staat
Door d'Actiehandeling, gelyk ik hoop, kon winnen,
'k Zou 't alles zonder u verägten, niet beminnen.

KLARICE
Wel, wyl gy uw geluk in myn bezitting steld,
Gedoog dan dat ik ook, geboeid door 't zoet geweld
Van een opregte min, u mag myn hart ontdekken;
Hoe dat het alles my tot droefheid moet verstrekken,
't Geen my van Edeling en van zyn liefde scheid,
Want myne vreugd alleen is zyn genegenheid.

WINDVANG.
Maar uw Papa is van heel andere gedagten,
Die wil dat gy uw pligt als Dogter zult betragten,
Om my als Bruidegom te ontfangen

KLARICE.
'k Weet zyn wil:
Maar 'k weet ook, dat ik nooit in zulk een groot verschil
Myn rust en blydschap aan zyn oordeel op zal drágen;
Dies zult gy wel doen my nooit meêr uw min te klagen.
Ga heen, eêr dat gy weêr uw geld door my verliest,
En zoek een Jufvrouw, die u om uw schat verkiest
Dien gy nog winnen zult; 'k ben met myn staat te vreden,
En wens niet anders dan in 't huuwelyk te tréden
Met Edeling, die my gelyk zyn Bruid aanschouwd.

WINDVANG.
Maar 'k heb uw Vaders woord.

KLARICE.
Dat hy zyn woord dan houwd,
'k Verzeker u, gy zult het myne nimmer krygen.

WINDVANG.
'k Zal uit eerbiedigheid voor u, me Jufvrouw, zwygen,
Dog egter weet, schoon gy myn liefde durft versmaân,
Uw' Vader is myn Borg, waar op ik aan zal gaan.

Agtste tóneel.

KLARICE, KATRYN.

KATRYN.
GY zyt dan eind'lyk van dien Kwelgeest eens ontslagen!

KLARICE.
Ach! was sulks waar Katryn! nooit zag ik van myn dagen
Geen liever dag, als dat Heer Windvang, die zyn naam

Met zyne dáden paard, my eens verliet, ik schaam
My zelf, wanneer ik moet zyn spoor'loosheden hóren,
En nogtans kan hy 't hart van Vader zo bekóren,
Dat die zyn woord alreeds aan hem gegéven heeft,
Schoon myn gemoed voor zulk een haatt'lyk huuw'lyk beeft.

KATRYN.
Zoud gy uw Edeling om zulk een gek verláten?
Om hem, die eeuwig van zyn Acties leid te práten
Te trouwen; neen Jufvrouw dat zou ik tegenstaan,
Of zo 'k in 't end door dwang zo'n huuw'lyk aan moest gaan,
Wou ik wel zwéren, dat, ver van hem te beminnen;
Hy door een Actie zou twé Hórens overwinnen.

KLARICE.
Zwyg onbedagte! en spreek met meêr bezadigtheid;
Geen Juffer moet om 't een of 't ander onbescheid,
Ja zelfs om lyf en goed, geenzints háre eer bevlekken,
En zo ik ooit door dwang dat huuw'lyk moet voltrekken,
Zal ik hem háten, en, dog met een kuis gemoed,
Myn Edeling alleen bestrálen met een gloed
Van toegenegenheid, maar Hemel! kan 't geschieden,
Laat hy het zielsverdriet van sulk een Egt ontvlieden!

KATRYN.
't Schynt dat de Hemel reeds uw beê met gunst bekroond,
Dewyl zig in onz' lugt een held're Wolk vertoond,
Die haast uw droefheid voor de blydschap zal doen zwigten,
En door het byzyn uw bezwaard gemoed verligten.

KLARICE.
Waar spreekt gy van?

KATRYN.
Waar van? van Edeling, die daar
Eerbiedig u genaakt.

KLARICE.
Nu minderd het gevaar.

Negende tóneel.

EDELING, KLARICE, TROUWHART, KATRYN.

EDELING.
WAt damp van zwárigheid, myn Schóne, komt de strálen
Der Twéling Zonnen van uw liefgezigt bepálen!
Wat droefheid treft uw hart, die zig op uw gelaat
Zo blykelyk vertoond; 'k dagt in den dagenraad
Van uw aanlokk'lyk oog myn lyden te verzagten,
Myn lief! wat deerd u, mag ik van uw gunst verwagten,
Dat gy den oorsprong van uw droefheid my ontdekt?
Wyl uwe rouw myn ziel een dubb'len rouw verstrekt.

KLARICE.
Myn lief, zo dra ik u voor myn gezigt zag komen,
Wierd straks de plaats van zorg door blydschap ingenomen;
Maar 't schynt, de rouw, die my den boezem heeft bewoond,
Heeft zig op myn gelaat voor uw gezigt vertoond.

EDELING.
Myn Waarde! mag aan my dat groot geluk gebeuren,
Dat ik de reden weet, waarom gy schynt te treuren?

KLARICE.
Alleen om u;

EDELING.
Om my?

KLARICE.
Ja Edeling om u.

EDELING.
Helaas! wat wréde slag treft dézen boezem nu!
Gaf ik u immer reên om over my te klagen?

KLARICE.
Neen Edeling, uw min kon my altoos, behágen,
Maar dat ik treur om u, is, dat het onbescheid
Wyns Vaders my verbied uw tegenwoordigheid,
Wyl hy tot voordeel van Heer Windvang ingenómen,
My dwingen wil, zyn wil en opzet naar te komen;
Ja hy heeft reeds zyn Woord gegéven tot onz' Trouw,
En my geboden, dat ik nu nog nimmer zou
Uw tegenwoordigheid voor myn gezigt gedógen;
Ik zie u door, dien slag niet min dan my bewógen,

EDELING.
't Is waar, dit treft my tot in 't binnenst' van 't gemoed,
Dog ik hoop door de list in zo veel tegenspoed,
Nog eens de Lauwerkroon van onze min te stryken;
Myn Vrind, Heer Trouwhart, gaf my dikmaals kláre blyken
Van zyn opregt gemoed, 't geen zorg voor Vrinden draagt,
Dies heb ik, steunende op zyn gunst, het weêr gewaagd
Om in deez' nood aan hem een toeverlaat te vinden.
Ik weet uw Vader laat zig in 't geheel verblinden
Tot Windvangs voordeel, om zyn Actiehandel, dies
Zal ik deez' avond nog, en zonder tydverlies,
Op Quinquenpoix my aan uw Vaders zy begéven,
Om, dat hy 't hoord en ziet, met Trouwhart, die beneven
My daar als handelaar verschynen zal, dog hy
Gelyk Verkóper, ik als Kôper, de een' party
Naar de andere te doen, en dus hem diets te máken,
Dat ik me als principaal verstaa op déze záken.
Myn Vrind, Heer Hoopryk, heeft my ook zyn hulp beloofd,
Dies hoop ik door de list, dat onweêr van ons hoofd

Te wenden, en te doen op Windvang neder storten.
Ook weet ick, 't geen' hem wis de vlerken braaf zal korten,
Dat Dordregt, daar hy veel veel Acties heeft gehad',
De Huur heeft opgezeid, en die doorlugte Stad
Het Graaf'lyk Arnhem, daar hy braaf heeft ingeschréven;
Heeft aan haar Compagnie alreeds den schop gegéven.
Myn Schóne! schep dan moed, de Hemel zal onz' min
Bekrónen met zyn gunst, en wy ons eind'lyk in
Het waardig Egtverbond verheugen en verblyden.

KLARICE.
Ei vlei u niet te ligt, myn Vader te mislyden;
Hy laat zig door den schyn niet ligt verblinden, nog
Vervoeren door de list of stréken van 't bedrog.

EDELING.
Verban uw vrees, myn lief! het moet ons wel gelukken,
Daar wy niets tragten dan de min den dwang t'ontrukken,
Die haat'lyk by haar is, wyl zy het meest van al
Een vryë Keur waardeerd; dit droevig ongeval,
't Geen ons nu dreigd, zal haast onz' tegenstrévers tergen,
Zo ik Heer Trouwhart maar durf zo veel moeite vergen.

TROUWHART.
Zo ver myn kleine magt u kan behulpzaam zyn,
Durf ik u van myn dienst verzeek'ren: 'k zou in schyn
Uw Vrind dan wézen, zo 'k u 't minste dorst ontzeggen,
Te meêr, daar gy uw hart voor my komt open leggen.
Ik reken 't my, tot eer zo ik u dienst kan doen.

EDELING.
Kan ik myn léven, u die heusheid wel vergoên?
Daar ik my vind zo diep in uwe gunst verbonden,
'k Heb vaak uw dienst beproeft, dog nimmer onderwonden
Die, by gebrek van magt, te lónen naar waardy,
Die vrindschap die my staâg...

TROUWHART.
Ik bid u láten wy
Die komplimenten, als onnodigheden, staken,
't Zal tyd zyn dat wy voort, naar Quinquenpoix geráken,
Om met meêr zekerheid te vorderen ons werk.

EDELING.
Vaar wel dan schone Zon! vaar wel myn lief! ei sterk
U in uw droefheid, met de hoop van na deez' vlágen,
Die ons, nu de avond schenkt, de blydschap te zien dagen,
Als weêr het morgen ligt uit de Ooster kimmen straald,
En onze min, door list, regtvaardig zegepraald.

KLARICE.
Vaar wel myn lief! ik hoop de Hemel zal ons géven,
Dat wy vereenigd naar onz' wens eens mogen léven:
Wees tog voorzigtig in uw wandel en gedrag,
Want zo myn Vader maar het minste straaltje zag
Van list, of van bedrog, was al myn hoop verlóren,
En ik zag niets dan zorg en leed voor ons beschóren,

TROUWHART.
Mé Juffrouw, onze list is al te wel beleid,
Om ooit ontdekt te zyn door iemants schranderheid.

KLARICE.
'k Hoop dat het zo mag zyn tot onze min haar voordeel,

EDELING.
Vaar wel, myn Engelin! verlaat u op ons oordeel,
't Geen met omzigtigheid gepaard, eer lang de min
Zal stellen op 't altaar, daar wy vereend van zin
En hart, voor eeuwiglyk door zuiv're liefde páren,
In spyt en weêrwil van alle Actie handeláren.

Einde van 't Eerste Bedryf.

Twéde bedryf.

Eerste tóneel.

EDELING, TROUWHART, HOOPRYK.

EDELING.
'T SChynt hier nog vroeg te zyn in Quinquenpoix.

HOOPRYK.
Dat 's waar;
Dog ik verzeker u vertoef een weinig maar,
Dat het haast naar uw zin u vol genoeg zal wézen,

TROUWHART.
Ja voor ons' oogmerk ligt maar al te vol, sou 'k vrézen.

HOOPRYK.
Dat heeft geen nood, zo wy maar letten op ons werk,
Hoe volder dat het is, hoe dat hy minder merk
Kan némen op ons doen; maar laat voor al niet blyken,
Indien gy toelegt om hem listig uit te stryken,
Dat wy elk anderen bekent zyn, als alleen
Door d'Actiehandeling; zo heeft hy minder reên
Om wantrouw in zyn hart te voeden, dat onz'handel
Alleen in list bestaat; en gy Heer Trouwhart, wandel
So lang nu hier, dan daar, om Windvang te bespiên,
En zyn verlies of winst naauwkeurig naar te zien,
Ik zal my onderwyl by Edeling vervoegen,
En om Wingaren tot zyn voordeel te vernoegen,
Myn Acties hem goedkoop verkopen, zo kan hy
Niet denken, dat hy word door onz'bediegery
Bedrogen, en als ik van Ed'ling ben gescheiden,
Voeg u dan aan zyn zy, dan moet gy met u beiden
Het overig van 't spel voltooijen, maar ga heen,
Daar komt Wingaren, met Heer Snoever, herwaarts treên.

Twéde toneel.

SNOEVER, WINGAREN, TROUWHART, HOOPRYK, PIETER.

SNOEVER.
MA foi het is zo, 'k heb net honderd duizend gulden
Op Rotterdam alleen gewonnen,

WINGAREN.
Zonder schulden?

SNOEVER.
Wat schulden? wie heeft schuld die maar in Acties doet?
Die handeling maakt alle onze agterstallen goed.
Maar welk een Compagnie zond gy de beste houwen?

WINGAREN.
'k Kan daar myn sentiment niet droogmonds af ontfouwen.
Geef eerst een pyp toebak met een kop Koffi.

PIETER.
Goed
Myn Heer.

WINGAREN.
Wel zo ik u myn méning zeggen moet,
'k Zou onder alle die van Utrecht 't besten agten.

SNOEVER.
Dan stryd uw sentiment heel ver met myn gedagten.
Maar reden van uw zaak.

WINGAREN.
De reden waarom dat
Ik Utrecht boven al de andere Steden schat,
Is wel voornaam'lyk om zyn schóne situatie,
En zo wy door den tyd eens zien die operatie,
Die ons 't Project beloofd, zal Amsterdam voortaan.

Haast in de schaduuw van 't florérend Utrecht staan.
Hoe zal het ad'lyk Stigt het hoofd dan boven stéken,
Wanneer zyn vloot zal door het vaste land heen bréken,
Wyl de uitgegràve vaart haar vryë pas verleend,
Tot daar de Zuiderzé zig met den Eems vereend.
Wat zal 't vermaak'lyk zyn om van de groene zómen
Des buiten wals, de vloot op 't kabb'len van de strómen,
Te zien, heel zwaar gelaân, aankomen naar de stad;
Dan zie ik Amsterdam wel haast beroofd van schat,
Van Zévaart, en al 't geen het nu beroemd kan máken,
Wat zal 't daar makk'lyk zyn om in het zout te ráken
Van 't binnelandse meir, om regel regt, regt aan,
Met een zuid-oosten wind voort Texel uit te gaan;
Geen Pampus zal ons daar verhind'ren of beletten,
De voorgenóme reis niet aanstonds voort te zetten,
Door 't laag verloop van 't Ty; neen 't zal daar anders gaan,
Daar zal men ieder uur de vlóten vol gelaân
Met d'aldereelsten schat van 't oosten en van 't westen,
Hun kabels vast zien staan aan de over ouwde vesten
Der Bisschopp'lyke stad; daar is geen Compagnie,
Daar 'k zo veel zekerheid als wel in déze zie,
Nu weet gy myn besluit. Wat zyn nu uw gedagten,
En welk een stad zoud gy nog boven Utrecht agten?

SNOEVER.
Ik? Rotterdam, dat blykt ook dat dat beter is
Als Utrecht,

WINGAREN.
En waarom?

SNOEVER.
Daar is de Zévaart wis;
Daar hoefd men eerst geen vaart te gráven, om de schépen,
Ruim zeven meilen ver dwars door het land te slepen,
Want 't is vier uuren eêr men tot den Eems geraakt,

En dan nog drie, eêr men de Zuiderzé genaakt.
Daar moet men aan den Eems nog eerst een haven máken,
De kust verdiepen, en meêr diergelyke záken;
Daar die van Rotterdam hoe zwaar, hoe vol gelaân,
Terstont zijn uit de Maas tot in den Oceaan;
Dies zo ons Amsterdam ooit voor een stad zal wyken,
Het zal voor Rotterdam alleen zyn vlaggen stryken.
't Is vry wat veiliger het geen men reeds bezit
Als dat men hebben zal; Ja Utrecht kan zyn wit
Niet treffen, want die vaart en haven, met elkand'ren,
Zal 't Fonds der Compagnie haast doen in Nul verand'ren.

HOOPRYK.
Gy twist wie 't besten is of Rotterdam, of 't Stigt,
En ik agt Wesep 't best.

SNOEVER.
Die Acties zijn te ligt.
't Zijn Varkens Acties, laat die Compagnie tog wand'len,
Alwaar me alleen in draf en zwynen denkt te hand'len.

HOOPRYK.
En daarom zou ik die verkiezen.

WINGAREN.
En wat reên?

HOOPRYK.
Die Actiehandel is voor Christenen alleen,
Geen Smous of Jood zal daar de hand aan durven stéken.

SNOEVER.
Dat 's misgetast.

WINGAREN.
Voor my, 'k zou dat ook tegenspréken.

HOOPRYK.
Dan zoud gy denken dat een Jood, die Acties nog
Zou durven hand'len, dat geloof ik niet.

WINGAREN.
Ja tog;
Wis zal een Smous zo wel als gy die durven kópen,
En ligtelyk nog eêr.

HOOPRYK.
Dat zou ik geenzints hópen,
Want in die Compagnie zie 'k myn fortuin gemaakt.

TROUWHART.
Of met zo ménig een ligt op den dyk geraakt.

Derde tóneel.

EDELING, WINGAREN, TROUWHART, SNOEVER, HOOPRYK, WAAGHALS, PIETER.

EDELING.
UW Dienaar Héren,

WINGAREN, *tegen Snoever.*
Wat komt Edeling hier zoeken?

SNOEVER.
Zaagt gy hem hier nooit meêr?

WINGAREN.
ô Neen! want al zyn vloeken
En schempen was voor heen op d'Actiehandel, ik
Kan my zulks niet verstaan.

WAAGHALS.
Hei wie op Medenblik?

SNOEVER.
Wat Medenblik? dat heeft de stuipen reeds gekrégen.

WAAGHALS.
Dat zy dan zo, daar leid my gants niet aan gelégen,
Indien gy nog maar wat partyën hebt.

SNOEVER.
Ik niet.

HOOPRYK.
Ik al,

WAAGHALS.
En tot hoe veel?

HOOPRYK.
Tot twé percent.

WAAGHALS.
Verdriet.
Tot twé Percent, daar ik die voor één kwart kan krygen.

Vierde tóneel.

EDELING, WINGAREN, WINDVANG, TROUWHART, SNOEVER. HOOPRYK, WAAGHALS, SCHOONPRAAT, PIETER.

HOOPRYK.
WIe op Tergouw.

EDELING.
Hoe veel? maar maak niet lang te dreigen.

HOOPRYK.
Tot twémaal zes Percent.

EDELING.
't Is wel, ik neem die aan.
Hoe veel Partyën?

HOOPRYK.
Tien.

EDELING.
Heel wel, het is gedaan,

WINGAREN, ***tegen Snoever.***
De duivel dat 's een koop!

SNOEVER.
Dat 's zonder lang beraden.

WINGAREN.
Geen Actionist zou zo'n Partytje ook ligt versmáden.

SCHOONPRAAT.
Op Horen? Horen, wie?

SNOEVER,
Wat geefje op Horen?

SCHOONPRAAT.

Agt.

SNOEVER.
En nog drie kwart.

SCHOONPRAAT.
En één.

SNOEVER.
En half.

SCHOONPRAAT.
Al sagtjens, wagt,
'k Zal u van deez' Party zo aanstonds uitslag géven.

TROUWHART.
Wie doet op Utrecht?

EDELING.
Ik.

WINGAREN, ***Tegen Windvang.***
't Schynt dat hy al zyn léven
Een Actiehandelaar geweest heeft.

WINDVANG.
Dat is waar.

EDELING, ***Tegen Trouwhart.***
Hoe veel op Utrecht? Spreek.

TROUWHART.
Tot Vyftig.

EDELING.
Dat 's te zwaar.

TROUWHART.
Tot Vy en veertig.

EDELING.
Neen.

TROUWHART.
Wel nu tot veertig effen.

EDELING.
Tot Vyfendertig.

TROUWHART.
Ja dat kunt ge ook wel bezeffen.

EDELING.
En nog één kwart.

TROUWHART.
En Drie.

EDELING.
Neen, als ik heb gezeid.

TROUWHART.
Nu nog één kwart.

EDELING.
Octaaf.

TROUWHART.
'k Heb ze u tog toegeleid;
Gy zult ze hebben.

EDELING.
En hoe veel Partyën?

TROUWHART.
Net
Tot Vyfentwintig toe.

EDELING,
Ik ben te vreden met
Uw woord,

WINGAREN, ***Tegen Snoever.***
Daar heeft hy weêr een schónen slag geslagen,

HOOPRYK.
Wie durft op Alkmaar nu nog twé Percentjes wágen?

Vierde tóneel.

SCHOONPRAAT, EDELING, WINGAREN, TROUWHART, SNOEVER, HOOPRYK, WAAGHALS, WINDVANG, TWISTGRAAG, LEVI, JOSEPH, PIETER.

SCHOONPRAAT, ***Tegen Snoever.***
HEbt gy u nog bedogt,

SNOEVER.
Daar 's geen bedenken aan.

TWISTGRAAG.
Geef eens een pyp Toebak.

SCHOONPRAAT.
't Is wel dan, 't is gedaan.

LEVI.
Wie zal Projecten koof?

SNOEVER, ***Tegen Edeling.***
Myn Heer, gy hebt daar even
Zeer schóne proeven van uw Koopmanschap gegéven,
In die Partyën zo van Utrecht, als Ter Gouw,
Dat wy nu zaam eens een Partytje slóten, 't zou
Niet kwalyk wézen. Wat durft gy voor Naarden bieden?

EDELING.
Voor Naarden? Niet een kwart, 't zal daar niet op geschieden.

SNOEVER.
Wel nu voor Muiden?

EDELING.
En voor Muiden al zo min.

SNOEVER.
Wel nu voor Zwol?

EDELING.
'k Heb in die Compagnies geen zin.
Ik zou met de Engelzen dan nog veel meerder houwen
Op Vodden, of op Kool een Compagnie te bouwen.

TROUWHART.
Die Compagnie van Kool, die heeft zyn regten naam,
Want het is alles Kool, die reeds de snelle Faam
Voor de aller grootste Kool gaat door de wérelt blázen.

LEVI.
Wie zal Projecten koof?

TWISTGRAAG.
Wat leid die Smous te rázen.
Syn schorre gorgel maakt my bei myne ooren doof.

LEVI.
Wer wolder Briefkens, hei! wie zal Projecten koof?

SNOEVER. ***Tegen Edeling.***
Wel nu den Haag, of Dort?

WINDVANG.
Den Haag, daar moet ik wézen.

EDELING.
Hoe veel den Haag?

SNOEVER.
Die is tot Vyftien reeds gerézen.

EDELING.
En Dort?

SNOEVER.
Tot Vier percent.

WINDVANG.
Tot Vier percent? voor my.

SNOEVER.
Tot Vier percent voor u? geluk met de Party.

WINDVANG.
Wel welk een winst komt my van zelfs hier tegen strómen!

Den Haag tot Vier percent!

SNOEVER.
Zagt Heer; wil u betómen;
Wy spráken daar van Dort.

WINDVANG.
Van Dort? dan sta ik af.

SNOEVER.
Geenzints, wyl gy van zelfs my daar uw woord op gaf.

WINDVANG.
Maar ik meende op den Haag.

SNOEVER
Daar 's my niet aan gelegen
Wat dat gy meend of niet, gy hebt 'er gants niet tegen;
Om Veertig Acties aan te némen tot dien Prys.

WINDVANG.
Op Dort? het zal niet zyn; 'k ben daar toe wel te wys.

SNOEVER.
Gy zultze hebben.

WINDVANG.
Ik zal niet.

SNOEVER.
Heel wel te wéten.
Of ik zal met deez' stok u braaf de lenden méten.

WINDVANG.
Begin eens, hebje 't hart.

SNOEVER.
Zie daar.

WINDVANG.
Zie daar weêrom.

SNOEVER.
En ik heet u op zulk een soupe wellekom.

zy vegten.

WAAGHALS.
Wat geld die Actie?

TWISTGRAAG.
Niets dan een'ge rotting slágen.

SCHOONPRAAT.
Die winst kan aan geen Boer, laat staan een mens behágen.

TROUWHART,
Maar schei hen van elkaâr.

WINGAREN.
Zagt Héren, houd uw rust.

SNOEVER.
Ik wil niet, want ik ben nou duivels veel belust,
Een Actie met de vuist te sluiten,

TROUWHART.
Wat zou 't báten,
't Is beter door goe luî uw zaak te scheiden láten.

SNOEVER.
Dat zal niet zyn, hy zal my tot een duit voldoen.

WINDVANG.
Ik zal waaragtig niet, 't is tegen het fatzoen
Dat gy my dus bedriegt.

SNOEVER.
Ik heb u niet bedrógen.

WINDVANG.
Dat hebt gy als een schelm dwars door uw hals gelógen.

SNOEVER.
Gelógen? allon 't sa! morbleu, kom voor 't rapier.

WINDVANG.
Ik kom hier om geen staal te hand'len, maar Papier,
En zal by d'Officier voorrover u gaan klágen.

SNOEVER.
Ja voer vry alles uit wat dat u kan behágen,
Maar egter die party zal blyven tot uw last.

WINDVANG.
'k Zag liever u de keel toe nypen met een bast.

SNOEVER.
Ja vlugt vry, want gy vreesd een degen te zien blinken.
Hei! een kop Koffi! 'k moet eens op die Actie drinken.

Vyfde tóneel.

EDELING, WINGAREN, TROUWHART, SNOEVER, HOOPRYK, WAAGHALS, TWISTGRAAG, HANS, LEVI, JOZEPH, PIETER, SCHOONPRAAT

JOSEPH, ***Tegen Hans.***
MEn Her, hebt jer ook iets te handzelen?

HANS.
woor van?

SCHOONPRAAT.
Wie doet op Monkendam?

JOZEPH.
Van Acties.

HANS.
Was? ich kan
Das daubels ting nicht, moest men 't etszen, oder zoeffen?

HOOPRYK.
Wie doet op Muiden? wie?

HANS.
Mar zeg was wol das roeffen?

SCHOONPRAAT.
't Zyn Actiën, myn Heer,

HANS.
Die zunt mich nicht bekent,
Was is das voor Kompost? indien het exelent
Unt legker is, ich loot mich daadelyk was schassen.

PIETER.
Hei! brand je daar niet! hei!

HANS.
Hold man mich voor ein maffen
Unt kálen bloed, das man mich nicht zoe woord wol stoon.

Man brengt mich dood'lyk eins ein schotel Acties oon.

TWISTGRAAG.
'k Verzeker u myn Heer, dan zult gy duurkoop smullen.

HANS.
Laats ich voor ein Dukoot al eins main darmen vullen,
Was legt door zo veil oon!

TWISTGRAAG.
Spreekt gy van een dukaat,
Ik bid u dat je van tien Tonnegoudslen praat.

HANS.
Ten dunder! was is das? doe schold mich hoost verschrikken,
Tien Tonnegoldsen: moor ein schotel aus zoe likken.
Was kost das? want ich was op 't alderhoogst bedroeft,
Wen 'k nicht in Amsterdam had dein Kompost geproest.

TWISTGRAAG.
't Is niet te proeven.

HANS,
Unt was dan?

TWISTGRAAG.
Alleen te aanschouwen.

HANS.
Ei! laat man dan eins zein!

TWISTGRAAG.
Zie daar, maar niet te houwen

HANS.
Was duibel! dat 's papier, das kumt her wonder schoon.
Doe Hazekof! doe hebt mich das gedaan zoe hoon,
Ich kon voor gein dukoot her man genoegen etszen,
Maar ich moest aan papier tien Tonnegolds vervretszen;
Dog doe scholt ein aâr nicht meêr met potszen. daar.

Hansscheurd de Actien in stukken.

TWISTGRAAG.
Wat Duivel, Mof! scheur jei myn Actie van elkaâr,

HANS.
Daar is jo gants nicht aan dat stuk papier bedréven.

TWISTGRAAG.
Niets, als dat gy my zult drie hondert guldens géven,

HANS.
Ich wol ten dunder doen.

TWISTGRAAG.
Dan eis ik maar 't percent.

HANS.
Van alles was doe snakt is my jo nicht bekent,
Ich wil zo'n brok papier doe in de plaats wel langen.

TWISTGRAAG.
Dat zal niet gaan; ik meen myn geld daar voor te ontfangen.

HANS.
'k Ben doe nicht schuldig, en doe habst mich gefexeerd,
Das op ein andermool doe Hazekof geleerd,
Ein eerlig man, als ich, behoor'lyk eer te geben.

TWISTGRAAG
Blyf staan zeg ik.

HANS.
Doe Nar! was speld doe mit doe leben!

TWISTGRAAG.
Kunt gy dit ongelyk verdrágen Héren; daar
Zelfs de eer van Quinquenpoix meê raakt in grootst gevaar,
Wyl een verdoemde Mof hier durft myn Actie scheuren

HANS.
Ich zweer dich, wen doe nicht ier dwaasheid wilt betreuren,
Dats doe dem snavel hold, unt magt maar gein meêr praats.
Ruim opf! heraus! ruim opf! unt makt mich aanstonds plaats.

Hans binnen.

TWISTGRAAG.
Verdoemde Mof! ik zweer ik zal je dat betálen,
En de intrest en de zom nog van je bakhuis hálen.

WAAGHALS.
Wat zwárigheid! want eêr één jaar is gepaszeerd,
Gaan ze al te zaam' dien gang.

TWISTGRAAG.
Maar 'k ben geaffronteerd;
Dat wil ik wréken.

WAAGHALS.
Wel, loop ga den mof dan zoeken.

TWISTGRAAG.
Ik zou dien Mof, en u, haast alle beî vervloeken.

WAAGHALS.
Vloek zo je wilt: maar zagt, 'k heb daar wat in 't verschiet.

tegen Joseph dien hy by de mouw vat.

Jou valsze Schaggeraar!

JOZEPH.
Wel bist toe? 'k ken doe niet.

WAAGHALS.
Wel neen, je kent my niet; 'k wist dat wel van te vóren,
Maar dat ik u ken, zal ik aanstonds u doen hóren.
Jei heb eergisteren tien Acties op Edam,
Tot drie percent van my gekogt,

JOZEPH.
Was ich? ich kwam
Jo gist'ren eerst in stad, das vryëlich de waarheid.

WAAGHALS.
Ik weet wel beter, en ik heb wel and're klaarheid.
Allon! schaf aanstonds geld.

JOZEPH.
Das wol nicht zyn, ik loo.
Joe harszen zunt op hol,

LEVI.
Wie zal Projecten koof?

WINGAREN.
Breng een kop Koffi hier.

HOOPRYK.
Een pyp Toebak.

PIETER.
Wel Héren.

TWISTGRAAG.
Hier zal zig de Actie nu van my naar Waaghals kéren.
Die Acties brengen al veel wondere Acties voort,
Waarom reeds ménig rok met slagen is geboort.

JOZEPH, ***tegen Waaghals.***
Was scherst doe? laast mier los.

WAAGHALS.
Je moet my eerst betálen.

JOZEPH.
Das ich nicht heb gekoft?

WAAGHALS.
De Duivel zal je hálen,
Ontken je dat nog Smous?

JOZEPH.
Das regt, das hoord ook zo.

TWISTGRAAG.
Jaag zulk een Leugenaar terstont uit Quinquenpoix.

WAAGHALS.
Dat is myn méning ook, allon don, voort Kanaalje!

JOZEPH.
Das kragt oder geweld!

WAAGHALS.
Wy hebben zulk Rapaalje
Hier niet van nóden; voort of 'k breekje hals en been,
Heb jei die Acties niet van my gekogt?

JOSEPH.
Neen, neen.

WAAGHALS,
Ontkenje 't nog? 't is wel, daar is niet aanbedréven
Tené! daar is 't Percent dat ik u dan zal géven,

JOZEPH.
Och je! main Acties! och main kof! main Acties! och
Main bein! myn Acties!

WAAGHALS,
Daar dat is voor uw bedrog.

Hy stoot Joseph de deur uit.

LEVI.
Och arme Jozeph! krygt doe voor doe Acties slágen!

TWISTGRAAG.
Ei hoor hier de eene Smous den and'ren eens beklágen.

LEVI.
Wie zal Projecten koof? wie Briefkens?

WINGAREN.
Ja dat 's regt,
Zorg voor uw intrest, en moei u niet met 't gevegt.

PIETER.
Hei! brand je daar niet!

HOOPRYK.
Wel waar aan zou ik my branden?

WINGAREN.
Ligt aan een kouwe pyp.

HOOPRYK.
Dat waar nog gróter schanden,
Als dat men al zyn geld met de Actiën verloor,

TWISTGRAAG.
Dat woordverliezen, klinkt my duivels naar in 't oor!

HOOPRYK.
Hoe dat? of hebt gy daar de proef reeds afgekrégen?

TWISTGRAAG.
Dat is gevraagd; maar daar leid u niet aan gelégen

EDELING, ***stil tegen Trouwhart.***
'k Verzeker u, krygt hy nog eens zo'n slag aan 't oor,
Als hy voor weinig tyd nog in den Haag verloor,

Dat hy haast baas (voor my ik zou het althans vrézen)
In 't Actiegekkenhuis zal tot Vyanen wézen.

TROUWHART.
Wel dat is goed, dan blyft hy in het gróte gild,
En buiten zorg, dat hy op nieuws zyn geld verspild.

Zesde tóneel.

EDELING, WINGAREN, TROUWHART, SNOEVER, HOOPRYK, WAAGHALS, TWISTGRAAG, SCHOONPRAAT, LEVI, JOP, JAAP, PIETER.

JOP.
WEl Jaep, wat s' hier te doen?

JAAP.
Wel Jop kan ik dat wéten?
Dit 's Hérelogement ligt daar de Héren eeten.

JOP.
Jaep, vraeg eens.

JAAP.
Wel vraeg jei, of benje weêr te bloo.

tegen Schoonpraat.

Monsieur, hoe heit dit huis?

SCHOONPRAAT.
Dit huis heet Quinquenpoix.

JAAP.
Hoe? Slinkslankstro? die naam die mag de droes onthouwen,

JOP.
Hoe heit het?

JAAP.
Slinkslankstro.

JOP.
Loop malle Jaep, ze douwen
Je een leugen in je vuist.

SCHOONPRAAT.
Wie op de Zuidzé?

SNOEVER.
Ik?

PIETER.
Sta ruim, eêr ik je brand.

HOOPRYK.
Wie nog op Medenblik?

JAAP.
Jop nae ik merken kan zo word hier volk ewurven,
Wat dunk je, zou je meê een togtje waegen durven?

JOP.
Waer?

JAAP.
Nae de Zuidzé.

JOP.
Ja daar duske Héren gaen
Daar moet het goed zyn, ik lap dat partytjen aen.
Zeg Jaep, heugd 't jou nog niet: wy waeren laest te Londen,
Toen 't Paerd dat briefje van de Zuidzé had verslonden,
En met de haever nae zyn holle maeg gevoerd.
Dat was een klugtig spel, hoe wierd de drek geroerd
Toen 't paerd, je weet wel, had, nou 'k zal niet meerder zeggen,
Tot dat men in den drek het briefje nog vond leggen,
En onbeschaedigd nog: 't was of men al de schat
Van 't héle keuningkryk toen weêr gevonden had.

JAAP.
Wel nou wat is dat nou?

JOP.
'k Wil zeggen, was voor dézen
Daer 't briefje zo veel waerd, wat zel de reis dan wézen.
Wis in de Zuidzé schept men 't Goud met schoppen op,
En ik, ik ben te vreên zo ik maer eene schop
Met Goud mag hebben.

JAAP.
ô! Dat zyn maer bagatellen,
Een schop met Goud; ik wil myn reis niet minder stellen.
Als twintig duizend pond.

JOP.
Beding zo veel je kunt,
Maer aanstonds geld op hand.

JAAP.
Ha! heb je 't daar gemunt,
Dat was myn méning ook; zy zullen my niet loeren,
Al zyn zy Héren, en wy maer onnooz'le Boeren.

SCHOONPRAAT.
Wie op de Zuidzé?

JAAP.
Wy.

SCHOONPRAAT.
Wat wy?

JAAP.
Ja wy. hou stand,
Maer hoe veel Gasie s'maends? en aanstonds geld op hand.

SCHOONPRAT.
Waar meen je dat je bent? by Ronzelaars.

JOP.
Wy ménen....

SCHOONPRAAT.
Wy ménen, dat je maar vertrekken kunt, gaat hénen.

SNOEVER.
Ei moei die Héren niet!

TWISTGRAAG.
't zyn Akkergraven, die
Geintresseerd zyn in de Zuidzé Compagnie.

WAAGHALS.
't Zyn Jonkers van de ploeg.

JAAP.
Dat lieg je, wel te wéten,
Wy hebben onzen tyd meest by dezé versléten.

TWISTGRAAG.
Zyn Hoogheid spreekt beleeft.

JOP.
Hoe duivel zel 't hier gaan?

SNOEVER.
Zagt, duivel niet! of ik zal u straks Ridder slaan.

JAAP.
Wie fopje, Broertje?

SNOEVER.
Wie? een boer van smuil en póten.

SCHOONPRAAT,
Dorp Jonkertjes vertrek.

JOP.
Wel wat schort jou te stóten,

SCHOONPRAAT.
Voort zonder tegenspraak, vertrek, of je krygt meêr.

Jop geeft Schoonpraat een slag.

Daar heb jei eerst dan wat; 't sa Jaap! trek nu van leêr.

Zy trekken hun meszen.

WINGAREN.
Zagt mannen houd uw rust.

JAAP.
Daar valt nou niet te témen,
Wy zullen slinkslankstro op onze hórens némen.

SCHOONPRAAT.
De stok! de stok! de stok!

SNOEVER.
De Jufvrouw is 'er niet.

TWISTGRAAG.
Dan is het best dat elk maar naar een uitvlugt ziet.

JAAP.
Je kunt ons weêr de naem van Akkergraeven géven,
Kom Jop! laet ons gaen zien waer dat zy zyn gebléven.

Zevende tóneel.

EDELING, TROUWHART, HOOPRYK, PIETER.

EDELING.
DIe Akkergráven, schoon der niemand is geraakt'
Die hebben Quinquenpoix al vry wat schoon gemaakt.

TROUWHART.
Dat 's waar; maar Edeling zou 't naar u dunkt nu lukken,
Om Windvang zyne Bruid door déze list te ontrukken?

EDELING.
Ik twyffel geenzints, want haar Vader heeft van woord
Tot woord, al ons gedoen en koopmanschap gehoord;
En 't scheen dat hy daar in niet weinig had behágen,
Daar Windvang in de vlugt zo deer'lyk wierd geslágen.

HOOPRYK.
Dat ondersteund uw zaak, te meêr, wyl Gelderland
En Dort; daar Windvang al zyn hoop heeft aan verpand,
Reeds zyn tot niet geraakt, dus zou ik ook geloven,
Dat gy hem op dien voet Klarice zult ontróven.

EDELING.
Wyl 't hier tog is gedaan, bid ik u, ga met my
Naar 't Hof van Holland, daar zyn wy hier digte by,
En laat ons op 't succes eens van myn liefde drinken,
En op den ondergang van d'Actiehandel klinken.

HOOPRYK.
Het eerste keur ik goed, maar 't laatst' staat my niet aan,

EDELING.
Wel doe dan 't geen gy met uw oordeel vind geraân.

Einde van 't Twéde Bedryf.

Derde bedryf.

Eerste tóneel.

WINDVANG, KATRYN

WINDVANG.
KAtryn, kan ik myn Heer Wingaren wel eens spréken?

KATRYN.
Die's nog niet by der hand, maar wat komt u gebréken?
Kan ik de boodschap doen?

WINDVANG.
Niet al te wel Katryn.
Maar Meisje hoor eens hier.

KATRYN.
Wel wat zal 't nu weêr zyn?

WINDVANG.
Ik zal 't u zeggen; zagt, wil niet zo haastig wézen.
Heb jei jou léven wel Komediën gelézen?

KATRYN.
Wel zeker, zou ik niet?

WINDVANG.
Katryn, dan weet je wel
Dat meest de minnáry is de inhoud van een Spel?

KATRYN.
Wat komt dat hier te pas?

WINDVANG.
Al zagt, heb wat patientie,
'k Zal 't u zeggen, maar geef dan wat audiëntie.
Je weet een Spel bestaat het meest in minnáry,
Daar vaak een Minnaar tragt om zyne weêrparty

De Bruid te ontdraaijen, daar hy al zyn hoop op bouwde;
Nu, by de Minnáres is veel tyds een Vertrouwde,
Die haar geheimen weet en ondersteund met raad,
Dies twyffel ik geenzints, of gy zyt in deez' staat
Nu ook Vertrouwde van Klarice, en haar gedagten
Zyn u bekent, wyl ik 't onmogelyk zou agten,
Dat gy niet wéten zoud wat zy dat zy verkiest,
En of Heer Edeling, of ik haar gunst verliest.

KATRYN.
Is dat nu 't heel verhaal, waarom dat ik patientie
Moest oeff'nen, en aan u eerst géven audiëntie?
Gy vraagt my iets, dat ik nog nimmer heb verstaan.
Maar zo gy 't wéten wilt, zo spreek Klarice aan,
Die zal u ligt in 't kort wel duidelyk doen hóren,
Of zy Heer Edeling, of u heeft uitverkóren.

WINDVANG.
'k Weet haar verkiezing wel, maar 'k weet ook dat de zin
Van háren Vader stryd met 't oogmerk van haar min;
Dies wenste ik maar alleen van u eens regt te wéten,
Of zy haar Dogter pligt zo ruuk'loos zou vergéten
En minnen Edeling, dan of zy naar zyn wil
My wederom bemind.

KATRYN.
Myn Heer, in dit geschil
Geloof ik, dat haar keur naar Edeling zou kéren;
Dog vraag my niet, de tyd zal u die zaak wel léren.

WINDVANG.
Zy zou dien Lanterfant dan nog beminnen? ja
In weêrwil van myn min en 's Vaders ongenaâ.
Katryn, weet gy geen raad om háre min te bréken?
Och! wou je een woordje maar voor my ten besten spreken!
Wie weet of ik daar door myn oogwit niet bekwam.
Dan gaf ik u...

KATRYN.
Wat tog?

WINDVANG.
Twé Acties op Edam.

KATRYN.
Je kunt jou Acties gaan in Quinquenpoix verkópen;
Ik ben Vertrouwde, en ik zou mynen pligt verlópen
Op Windvangs raad, om Wind? neen Koopman van Eool,
'k Vind geen behágen in jou schyn schóne Actiekool.
Myn Heer, zo gy ooit hebt Komediën gelézen,
Zo weet gy wel dat een Vertrouwde, trouw moet wézen,
En nooit bédriegen tot haar voordeel of gewin,
Die geen, die haar 't geheim betrouwd van háre min.
Ook was 't u nutter met een Kameloen te trouwen,
Als met myn Jufvrouw, want die kunje makk'lyk houwen
Met wind, die u het hoofd reeds zo heeft opgevuld,
Dat gy eerlang uw beurs bedroefd beklágen zult.

WINDVANG.
Wel stoute Meid! wat heb jei van den Wind te zeggen?

KATRYN.
Niets, als dat ge als die storm van Acties eens gaat leggen,
Belaân van geld, gelyk een Nagtuil van verstand,
Een dooltogt doen zult naar het warme Peperland,
Want dat is de uitvlugt meest van die hun gelt verspillen,
Het zy met Acties, of met diergelyke grillen.

WINDVANG
Zwyg Onbedagte! want gy weet niet wat gy zegt.

KATRYN.
En gy niet wat gy doet, dat is nog ruim zo slegt.

WINDVANG.
Het lust my nu niet meêr myn hoofd met u te bréken;
Zeg aan uw Heer dat ïk hem dádelyk zal spréken;

Maar denk dan dat ik ook my van uw onbescheid
By hem beklagen zal.

KATRYN.
En kleine zwárigheid.

Twéde tóneel.

KATRYN, *alleen.*
GA Koopman van Papier, die intrest zoekt te hálen,
By Vodden, Draf, en Kool, de Wind zal u betálen;
Klarice is niet voor u, want gy op winst gezet,
Liet haar om Quinquenpoix des nagts alleen in 't bed
Uw trouw vervloeken, want gy schuuwd de Zonnestrálen,
En mind Mevrouw Diaan om winst by haar te hálen.
'k Zie daar voor haar geluk alreê een and're Ster.

Derde tóneel.

EDELING, KATRYN.

EDELING.
KAtryn, waar is uw Heer?

KATRYN.
Myn Heer is nu niet ver'
Meêr van het Laaz'rus huis, of 't eintje van zyn léven,
Want gist'ren avond heeft hy kláre blyk gegéven,
Dat hy verstoord is op Heer Windvang, en dat is
Een blyk van dolligheid of van zyn dood, naar 'k gis;
En 't geen my aldermeest doet voor die rampen vrézen,
Is, dat gy wonderlyk scheent in zyn gunst te wézen.
Dus schynt hy naar my dunkt, geheel getransformeerd,
En meêr herschápen als ooit Naso heeft geleerd.

Want hy is nu van gek in wys hervormd.

EDELING.
De reden
Van die verand'ring, is my ligtelyk te ontléden,
Door 't geen'er gist'ren is in Quinquenpoix geschied,
Waar door ik ligt myn wens nog dézen dag geniet;
Maar 'k zal die reden aan Klarice zelf ontvouwen;
Verzoek of ik nu de eer mag hebben haar te aanschouwen.

KATRYN.
't Is wel myn Heer, ik zal 't haar zeggen, dat gy wagt
Om haar te zien.

Vierde tóneel.

EDELING, *alleen*:
GA heen, wyl ik niets liever tragt
Dan haar te aanschouwen, die my 't meeste kan behágen.
Nu hoop ik zal de Zon van myn geluk eens dágen,
En Windvang deer'lyk in zyn hoop teloor gesteld,
Zig zien op éénen tyd ontbloot van Bruid en Geld,
Zyn Windnegotie nog vervloeken, wyl veel menssen
Die Actiehandelaars ontelb're rampen wenssen,
En zig verheugen in hun dérelyken staat,
Als 't Actiescheepje door een storm eens ondergaat.

Vyfde tóneel.

EDELING. KLARICE, KATRYN.

EDELING.
MYn Schóne! ik zie onz' min by 't strálen van den morgen,

Bevryd van 't dreigend leed, ontrukt van alle zorgen,
Daar die, toen de Avondstond den Hemel met zyn kleed
En nevels hield bedekt, ons niet dan ramp en leed
Voorspelde; maar de list, die aan de min een wapen
En zeker toevlugt strekt, heeft onze ramp herschápen
Door 't flikk'rend ligt der hoop in een gewenste vreugd;
Dies twyffel ik geenzints of onze min op deugd
En wáre Trouw gevest, zal eind'lyk zegeprálen,
En met een wenss'lyk eind onz' voor'ge rouw betálen.

KLARICE.
Myn Edeling! hoewel myn hart uw wens bestemd,
't Is om myn Vader nog met droeve zorg beklemd.

EDELING.
Katryn heeft my alreeds verhaald, hoe dat uw Vader
Op Windvang is verstoord, dies is onz' min ligt nader
Aan 't wit van haar begeerte, als gy u zelfverbeeld.

KLARICE.
Dit is ook de een'ge hoop, die myne zinnen streeld,
Die buiten dat geheel voor eeuwig ging verlóren.

EDELING.
Ik bid u laat aan my uw Vaders reden hóren.

KLARICE.
'k Zal u in weinig reên zyn kwaadheid doen verstaan.
Na Vader gist'ren kwam uit Quinquenpoix van daan,
Scheen hy geheel verstoord te wézen, 'k vroeg de reden,
(Want 'k waar bezorgd voor u) van zyne moeij'lykheden,
Waar op dat ik van hem dit antwoord kreeg? 'k Ben kwaad
Op Windvang, want hy heeft daar dádelyk een daad
Bedréven, die hy wis voor eeuwig zal beklágen,
Want veertig Acties heeft hy ruuk'loos opgeslágen
Op Dort, tot vier percent, 't geen hem vast ruineerd,
Want déze Compagnie is reeds gedeserteerd.

Maar 't geen my nog veel meêr verwondering kan géven,
Is, dat Heer Edeling heeft wonderen bedréven,
In twé Partyën, zo van Utrecht, als Tergouw;
Zo dat ik twyffel wien ik best verkiezen zou
Voor Schoonzoon, want die geen, waar op dat ik voor dézen
Een goed vertrouwen had, toond zig een gek te wézen,
En Edeling, dien 'k als een Weetniet heb verägt,
Heeft dézen avond nog zo wel zyn pligt betragt,
Dat zig heel Quinquenpoix moet om zyn gaauwheid schámen,
Ja de een toond zig een gek, en de and'ren een bekwámen
En deftig handelaar van Actiën te zyn,
Zo dat ik 't wézen ligt zou kiezen voor den schyn.
Dies als Heer Windvang hier komt morgen naar my vrágen,
Zeg dat ik nog niet by der hand ben: 'k mag zyn klágen
En talmen aan myn hoofd niet vélen, want gewis
Waard gy weêr de oorzaak waar door hy bedrogen is,
Dewyl zyn harszens met uw min zo ingenómen,
Hem doen het een verlies naar 't and'ren overkómen,
Ten minste zo hy zeid, of my wil doen verstaan,
Maar 'k trek zyn talmen en geteem my niet mêer aan,
Want op zo'n wys kan hy wel al zyn geld verliezen,
En dan lust het my niet tot Schoonzoon hem te kiezen.
Bedenk, myn Lief! wat vreugd dit waar voor myn gemoed?
Wyl nog zyn kwaadheid door myn afkeer wierd gevoed,
Wanneer hy my verliet, waar door ik durf gelóven,
Dat wy het meest gevaar zyn van onz' min te boven,

EDELING.
Dewyl uw Vader reeds in twyffel is geraakt,
Verdiend aan ons geluk geen twyffel meêr gemaakt.

Heer Trouwhart zal ons ook hier dádelyk verzellen,
Om aan uw Vader nog eens klaar voor 't oog te stellen,
In welk een loszen staat dat Windvang zig bevind,
En hoe dat hy eerlang voor Windnegotie, wind
Zal zoeken, om den drang der schuldenaars te ontwyken,
En om voor Pluimgraaf naar Oostinje toe te stryken.

KATRYN.
Ik gaf hem daad'lyk nog dat eigen onderegt.

KLARICE.
Is hy dan hier geweest?

KATRYN.
Wel dat waar zêker slegt,
Zou zulk een Minnaar, zo Galant, en die de liefde
Dwars door zyn harszens tot in beî zyn nieren griefde,
Nog hier niet zyn geweest? Wel wis, hy heeft aan my
Twé Acties op Edam beloofd, indien ik by
U máken kon, dat gy zyn liefde wouwt bestrálen
Met weêrgunst, of zo 'k uw geheimen wouw verhálen.
Daarom bid ik u zelf dat gy my nu voortaan
Niets meêr betrouwd, want ik zou u geen borg weêr staan,
Dat ik om uw geluk zou myn fortuin verlópen;
Want als ik Acties had dan kon ik ook verkópen,
En gaan naar Quinquenpoix, want schoon die van Edam
Nu één percent doen, 'k wed myn Actie aanstonts kwam
Tot vyfentwintig toe, en 't was ook maar regtvaardig,
Want Meisjes Acties zyn meêr dan papieren waardig.

EDELING.
Dan wouwt gy naar ik merk, u zelf op de Acties toe
Verkópen.

KATRYN.
Al naar 't vald zei Uilenspiegel. Hoe!
Die Windnegotie zou my een Mevrouw ligt maken.

KLARICE
Jou lang tong zwyg, ik zie Heer Trouwhart ons genáken.

Zesde tóneel.

EDELING, TROUWHART, KLARICE, KATRYN.

TROUWHART.
HOe gaat het met uw werk Heer Edeling?

EDELING.
't Geluk
Schynt my de hand te biên na zo veel ramp en druk,
Want Windvang is reeds in Wingarens ongenade,
Dewyl zyn ruuk'loosheid hem brengt in schande en schade;
Hy twyffeld om aan my zyn Dogter toe te staan,
Verblind door 't voordeel dat ik gist'ren heb gedaan,
En 't geen hy agt dat hem is klaar genoeg gebléken.

TROUWHART.
Dan is het tyd, om hem van 't huuw'lyk voort te spréken,
Eêr hy door 't een of 't aâr word weder om gezet.

KATRYN.
Ei heb nog wat geduld, ik zie daar Windvang met
De Kaak'laar Schoonpraat, zagt! de Maak'laar wil ik zeggen.

Zevende tóneel.

WINDVANG, SCHOONPRAAT, aan de eene; EDELING, TROUWHART, KLARICE, KATRYN, aan de and're zyde van 't Tóneel.

SCHOONPRAAT, ***Tegen Windvang.***
HOe wel 't my smart, Myn heer, 't is niet te wederleggen,
Op Dordregt is 't gedaan, en die van Arnhem zal
Geen voortgang hebben. Ik beklaag uw ongeval!

WINDVANG.
Op Dordregt is 't gedaan! en Arnhem is verboden,
Die tyding is in staat om my terstont te dóden!
Want 't was op déze twé daar nog myn hoop op stond,
Want Huizen, geld, en goed is alles op een hond
Door d'Actiehandeling. Helaas! ik ben verlóren!
Geen ongelukkiger was immermeer gebóren!
Op Dordregt is 't gedaan! en Arnhem scheid'er uit!
Nu is myn hoop alleen op myne aanstaande Bruid,
Ach! laat ons daad'lyk Heer Wingaren gaan begroeten,
Ik hoop zyn geld zal nog myn ongeval verzoeten,
Als ik zyn Dogter kryg: Maar help, ik ben verraân!
Ik word vermoord! beroofd!

Tegen Edeling.

Wat Duivel voerde u aan
Om hier te komen! en Klarice te onderhouwen?
Die háre Vader wil dat gy nooit zult aanschouwen,
En gy Mé-Juffer! foei! 't is schand, dat gy den last
Uws Vaders zo onteerd, en op uw pligt niet past.

KLARICE.
Al 't geen ik doe, daar leid u 't minst niet aanbedréven.

EDELING.
En van myn doen hoef ik geen rekening te géven.

WINDVANG.
Dat zal ik u in 't kort wel anders doen verstaan.
Katryn, voort roep uw Heer.

KATRYN.
Uw zaak gaat my niet aan,
Zo gy hem hebt vandoen kunt gy hem zelver hálen.

WINDVANG.
'k Zal die brutaliteit, Karonje, u haast betálen.

KATRYN.
En wie Karonje Jei, zeg Koopman van den wind?
Speelpopje van Heer Lauw, Fortuin haar troetelkind,
Heer Nagtnegotiant, en gróte deurbewaarder
Van Quinquenpoix, ei zie wie zag zyn léven raarder
En wonderder Postuur, dan 't geen men titileerd
Heer Windvang, die zyn geld heeft in papier verkeerd
Door hoop op Wind gebouwd, en nu, na hy zyn landen,
Zyn huizen, hof, en goed, en alles moest verpanden,
Tragt na een schóne Bruid, op hoop van met haar geld
Zyn uitgeschudde beurs weêrom te zien hersteld.

WINDVANG.
Há spyt! moet ik my hier dus zien verongelykken!

KATRYN.
Wel neen, met heen te gaan kunt gy het ligt ontwyken.

WINDVANG.
'k Zal myn beklag eerst by Klarices Vader doen,
En hem doen hóren hoe het stryd met myn fatzoen...

KATRYN.
Wel ja, dat dagt ik niet, gy zyt veel eerbied waardig
Die tot een reistogt u vind naar Vianen vaardig.

WINDVANG.
Jou onbeschaamde Pry dat zult gy aanstonts zien.

Hy scheld aan 't Huis van Wingaren.

KATRYN.
Nou zullen hier voor vast mirákelen geschiên.

TROUWHART, ***Tegen Edeling.***
Myn Heer, nu is het tyd onz' aanslag voort te zetten,
Wy moeten Windvang voort in zyn gespreek beletten.
Eêr hy haar Vader weêr doet vallen naar zyn zy,
Tot nadeel van onz' list, en uwe minnáry.

Terwyl Trouwhart spreekt, scheld Windvang vier

vyf málen aan 't hus van Wingaren.

EDELING.
'k Zal voort zyn flegten staat dien hy straks kwam ontdekken
Wingaren doen verstaan; dit moet zyn val verstrekken,
Onz' liefde tot geluk.

Agste tóneel.

WINGAREN, WINDVANG, EDELING, TROUWHART, KLARICE, KATRYN, SCHOONPRAAT.

WINGAREN, *de deur open doende*,
WIe maakt hier zulk gedruis?
Ik dagt niet anders, of daar was wis brand in huis.
Maar hoe! zyt gy 't myn Heer? wat pord u dus te schellen?

WINDVANG.
Heb ik geen reden Heer, om my op 't hoogst' t'ontstellen,
Daar ik myn liefde zie gehoond, uw wil verraân,
En van u Meid my zelf in 't aangezigt versmaân.

EDELING.
Myn Heer, geef geen geloof aan zyn versierde reden.
Zyn zwaar verlies, dat hy door de Actie heeft geléden,
't Geen hy zo aanstonts nog aan Schoonpraat heeft bekent,
Beroofd hem van 't verstand; hy ziet zyn hoop in 't end
Vervlógen, en zyn schat in eid'len wind verkéren,
'k Beken dat ik uw wil, dien 'k anderzints moest eeren,
Heb overtréden, met Klarice weêr te ziên,
Maar 't waar noodwendig om het ongeval t'ontvliên,
Het geen ons dreigde, zo zy moest met Windvang trouwen,

WINDVANG, *Tegen Wingaren.*
Myn Heer gaf my zyn woord.

WINGAREN.
Ik denk het niet te houwen.

WINDVANG.
Niet houwen? waarom dat?

WINGAREN.
Om dat gy te onbedagt
En ruukloos handeld. Hadde ik ooit van u verwagt,
Dat gy zo los, zo wild, zoud Veertig Acties kópen
Op Dort? daar die alreeds genoegzaam zyn verlópen.

WINDVANG.
Maar 'k ben bedrogen, want ik wist niet anders of
Die wáren op den Haag.

TROUWHART.
Myn Heer, met uw verlof
Dat ik naar waarheid u eens mag ten besten raden.

WINDVANG.
Uw raad word niet gevraagd, want die zou my wis scháden.

WINGAREN.
En uw geraas zal u geen voordeel doen, ô neen!
Schoonpraat, gy weet den staat by naar van ieder een,
Hoe is 't met Windvangs staat?

SCHOONPRAAT.
Myn Heer, wat zal ik zeggen?
't Verliezen van zyn Geld is niet te wederleggen.

WINGAREN.
Heer Windvang dan is 't best dat gy, naar myn besluit,
Meêr denkt om uw vertrek, als om een jonge bruid,
Die ik zo dádelyk Heer Edeling zal géven.

WINDVANG.
Hy zal haar trouwen! och! dat woord kost my het léven!
'k Ben dol! 'k ben desperaat! 'k zie my op éénen tyd
Beroofd van geld en Bruid, ja 'k ben de hoop zelfs kwyt,
Waar door dat ik my zelf tot nog toe kon behágen;
Gelukkig, was ik voor een jaar maar dood geslagen!
Dan sloeg geen storm myne Eer en Agting overboord

Och! is 'er niemant niet die my uit gunst vermoord!

Windvang binnen.

WINGAREN, ***tegen Edeling.***
Myn Heer, zo gy nog in myn Dogter vind behágen,
Zy werd uw van myn hand goedhartig opgedrágen.

EDELING.
'k Zal met een dankbaar hart uw gunst erkennen, schoon
De list ons hoofd versierd met eene huuw'lyks kroon.

WINGAREN.
Wat list? waar spreekt gy van?

TROUWHART.
'k Zal 't u te kennen géven,
Al 't geen Heer Ed'ling heeft in Quinquenpoix bedreven,
Is slegts alleen versierd om uw genegenheid
Te winnen, die ge alleen op Windvang had geleid.

WINGAREN.
Schoon ik my onverwagt zie door hun list bedrogen,
'k Zal om hun zuiv're min dit huuwelyk gedogen:
Myn woord gestand doen, en met vreugd hun Trouwdag zien.

EDELING.
Hoe ver ben ik verpligt aan uwe gunst, indien
Een dankbaar hart, u voor uw goedheid kan betálen.

TROUHART.
De Hemel wil uw Egt met zyn geluk bestrálen!

KLARICE.
Wy danken u myn Heer, verpligt aan uwen dienst.

KATRYN.
Hoe klugtig draaid Fortuin haar rad op 't onvoorzienst?
Wyl 't Edeling gelukt zyn oogwit te bekómen,
Daar Windvang zonder geld moet voor het dagligt schrómen,
ô Actiehandeling! wat werkt gy wond'ren uit?
Want de een verkrygt: en de aâr verliest door u zyn Bruid.

E I N D E .